

УДК 81:316.77:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.45.1.3>**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: БЕЗПЕКОВИЙ ТА КОМУНІКАТИВНИЙ ВИМІРИ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ****CONTEMPORARY ISSUES IN THE STUDY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE: SECURITY AND COMMUNICATIVE DIMENSIONS IN THE CONTEXT OF COUNTERING DISINFORMATION****Буригін Б.В.,***orcid.org/0009-0002-6533-9219**асистент кафедри філології та мовної комунікації**Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»*

Статтю присвячено аналізу сучасних проблем дослідження української мови в безпековому та комунікативному вимірах у контексті протидії дезінформації. Актуальність дослідження зумовлена зростанням масштабів інформаційних загроз, гібридних впливів та маніпулятивних нарративів, що поширюються в умовах цифровізації комунікативного простору. Українська мова розглядається як стратегічний ресурс національної безпеки, інструмент формування суспільної стійкості та чинник консолідації соціуму в умовах зовнішнього інформаційного втручання. Методологічною основою дослідження є положення теорії мовної політики, комунікативістики, дискурс-аналізу та безпекових студій, що дозволяє інтегровано поєднати лінгвістичний і соціокомунікативний підходи до вивчення мовних явищ. У статті проаналізовано лінгвістичні маркери дезінформації, зокрема емоційно забарвлену лексику, бінарні опозиції, псевдологічну аргументацію та стилістичну невизначеність, що використовуються для маніпулятивного впливу на адресата. Обґрунтовано роль комунікативних стратегій протидії, серед яких виокремлено фактологічну корекцію, пояснювальний дискурс і контекстуалізацію інформації. Показано, що ефективна протидія дезінформації передбачає поєднання лінгвістичного аналізу з інституційними, освітніми та медійними механізмами реагування. Запропоновано мовно-комунікативну модель протидії дезінформації, яка охоплює три взаємопов'язані рівні: виявлення маніпулятивних мовних маркерів, застосування комунікативних стратегій нейтралізації та формування контрдискурсу на основі стратегічних комунікацій і послідовної мовної політики. Наукова новизна полягає в поєднанні лінгвістичного аналізу з безпековою парадигмою дослідження мови та обґрунтуванні ролі української мови як інструменту забезпечення інформаційної стійкості держави. Підкреслено значення освіти, медіаграмотності та відповідального використання мовних засобів у зміцненні інформаційної стійкості суспільства. Зроблено висновок, згідно з яким дослідження української мови в безпековому та комунікативному аспектах є перспективним напрямом міждисциплінарних наукових студій та важливим чинником забезпечення національної інформаційної безпеки.

Ключові слова: українська мова, мовна безпека, комунікативний вимір, дезінформація, інформаційна стійкість, стратегічні комунікації.

The article is devoted to the analysis of contemporary problems in the study of the Ukrainian language in the security and communication dimensions in the context of countering disinformation. The relevance of the study is determined by the growing scale of information threats, hybrid influences, and manipulative narratives spreading in the context of the digitalization of the communicative space. The Ukrainian language is considered a strategic resource for national security, an instrument for shaping social stability, and a factor in the consolidation of society in the context of external information interference. The methodological basis of the study is the provisions of language policy theory, communication studies, discourse analysis, and security studies, which allows for an integrated combination of linguistic and sociocommunicative approaches to the study of linguistic phenomena. The article analyzes linguistic markers of disinformation, in particular emotionally charged vocabulary, binary oppositions, pseudo-logical argumentation, and stylistic ambiguity, which are used to manipulate the addressee. The role of communicative counterstrategies is substantiated, among which factual correction, explanatory discourse, and contextualization of information are highlighted. It is shown that effective counteraction to disinformation involves combining linguistic analysis with institutional, educational, and media response mechanisms. A linguistic and communicative model for countering disinformation is proposed, covering three interrelated levels: identification of manipulative linguistic markers, application of communicative strategies for neutralization, and formation of counter-discourse based on strategic communications and consistent language policy. The scientific novelty lies in combining linguistic analysis with the security paradigm of language research and substantiating the role of the Ukrainian language as a tool for ensuring the information stability of the state. The importance of education, media literacy, and responsible use of linguistic means in strengthening the information resilience of society is emphasized. The conclusion is made that the study of the Ukrainian language in terms of security and communication is a promising direction for interdisciplinary scientific studies and an important factor in ensuring national information security.

Key words: Ukrainian language, language security, communicative dimension, disinformation, information resilience, strategic communications.

Постановка проблеми. Сучасний інформаційний простір України формується під впливом гібридної війни, інтенсивної цифровізації кому-

нікацій та зростання дезінформаційних загроз. У таких умовах українська мова перестає бути лише засобом повсякденного спілкування або

маркером національної ідентичності, набуваючи статусу стратегічного інструменту інформаційної та національної безпеки. Через мовні засоби здійснюється конструювання суспільних наративів, поширення маніпулятивних повідомлень, а також формування контрдіскурсів, спрямованих на нейтралізацію дезінформації.

Ситуація ускладнюється тим, що сучасні дезінформаційні кампанії дедалі частіше використовують тонкі лінгвістичні механізми впливу, апелюють до емоцій, ціннісних установок і колективної пам'яті, маскуючи маніпуляцію під нібито нейтральну або експертну комунікацію. Недостатній рівень мовної та комунікативної компетентності як у широких верств населення, так і серед професійних груп підвищує вразливість суспільства до інформаційних загроз. Водночас наукове осмислення української мови здебільшого зосереджувалося на нормативних, історичних або стилістичних аспектах, тоді як її безпековий і комунікативний потенціал у протидії дезінформації залишається недостатньо систематизованим.

Отже, виникає потреба комплексного дослідження української мови як чинника інформаційної стійкості, здатного забезпечити ефективну протидію дезінформаційним впливам у публічному та медійному дискурсі. Розв'язання цього завдання потребує інтеграції лінгвістичних і комунікативних підходів з урахуванням сучасних викликів безпеки в цифровому інформаційному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика функціонування мови в умовах інформаційних загроз та протидії дезінформації активно розробляється в сучасних наукових студіях на перетині лінгвістики, комунікативістики, безпекових і медіадосліджень. У працях українських і зарубіжних дослідників мова дедалі частіше розглядається не лише як засіб комунікації, а і як чинник інформаційної стійкості, стратегічних комунікацій і захисту суспільної свідомості.

Значний внесок у розуміння мовного виміру безпеки робить О. Демська, яка зазначає, що українська мова є інструментом формування суспільної довіри, ідентичності та опору маніпулятивним впливам [1]. Інформаційний простір України в контексті гібридної війни аналізують В. Горбулін та В. Бадрок, наголошуючи на ролі стратегічних комунікацій і мовних наративів у протидії зовнішнім загрозам [2]. Комунікативні механізми дезінформації та особливості інформаційного впливу детально розкривають О. Снитко та С. Гречка, акцентуючи на значенні мовних

стратегій, медіаграмотності та критичного мислення [3].

Зарубіжні дослідники зосереджуються на мовних і дискурсивних характеристиках дезінформації в цифровому середовищі. Зокрема, Ч. Чжоу (С. Zhou), К. Лі (К. Li) та Я. Лу (Y. Lu) аналізують лінгвістичні особливості поширення неправдивої інформації в соціальних мережах і їхній вплив на сприйняття повідомлень аудиторією [4]. Виявленню мовних ознак дезінформації, зокрема створеної за допомогою штучного інтелекту, що актуалізує питання розпізнавання маніпулятивного контенту в сучасних інформаційних потоках, присвячують своє дослідження Ю. Ма та співавтори (Y. Ma et al.) [5].

Комунікативно-безпековий аспект розглядає також Дж. Паммент (J. Pamment), пропонуючи рамки оцінювання спроможностей держав щодо протидії дезінформації та інформаційному впливу [6].

Стратегічні наративи та комунікаційні моделі, що використовуються в умовах воєнних конфліктів, зокрема в контексті російсько-української війни, аналізують Н. Болт та колеги (N. Bolt et al.) [7].

Питання маніпуляції інформацією в цифрових платформах детально висвітлюють Р. Фредгейм та співавтори (R. Fredheim et al.), наголошуючи на мовних і технологічних аспектах впливу на аудиторію [8].

Важливими для дослідження є також аналітичні матеріали міжнародних інституцій, зокрема Європейської служби зовнішніх дій, Ради Європи, ЮНЕСКО та ООН, у яких окреслено підходи до забезпечення інформаційної цілісності, протидії зовнішньому інформаційному втручання та зміцнення комунікативної стійкості суспільств [9; 10; 14–16]. У цих документах підкреслюється значення мовної політики, стратегічних комунікацій і відповідального використання мови в публічному просторі.

Аналіз наукових джерел свідчить, що попри значну кількість досліджень, комплексний підхід до осмислення української мови в єдності безпекового та комунікативного вимірів у контексті протидії дезінформації залишається недостатньо розробленим. Це зумовлює потребу в системному аналізі мовного чинника як складника інформаційної стійкості сучасного українського суспільства в умовах гібридних загроз і цифровізації комунікативного простору, з урахуванням особливостей функціонування мови в публічному, медійному та інституційному дискурсі.

Метою статті є дослідження сучасних проблем вивчення української мови в безпековому

та комунікативному вимірах і визначення її ролі у формуванні ефективних механізмів протидії дезінформації.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання:

1) проаналізувати теоретичні засади мовної безпеки й комунікативної стійкості та окреслити роль української мови в системі стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки держави;

2) виявити та схарактеризувати лінгвістичні маркери й комунікативні стратегії дезінформаційних наративів, а також визначити потенціал української мови у формуванні контрдіалогів і нейтралізації маніпулятивних інформаційних впливів;

3) обґрунтувати значення мовної політики, медіаграмотності та відповідального використання мови для зміцнення інформаційної стійкості суспільства й окреслити перспективні напрями подальших досліджень у безпековому та комунікативному вимірах.

Реалізація поставлених завдань передбачає поєднання теоретичного аналізу з осмисленням сучасних комунікативних практик і мовних стратегій, що функціонують у публічному та медійному дискурсі. Це дає змогу комплексно розглянути українську мову не лише як об'єкт мовознавчого дослідження, а й і як активний інструмент інформаційної безпеки. Відповідно, подальший виклад основного матеріалу спрямований на розкриття зазначених аспектів у системному та міждисциплінарному вимірі.

Виклад основного матеріалу. У сучасному українському інформаційному просторі мова функціонує в багатовимірному контексті, що охоплює комунікативний, безпековий і соціокультурний виміри. Її суспільна роль зазнає істотних трансформацій під впливом гібридних загроз, цифровізації інформаційних потоків та інтенсифікації дезінформаційних кампаній. За таких обставин українська мова постає не лише як засіб передавання інформації, а і як інструмент конструювання смислів, формування суспільних наративів і зміцнення інформаційної стійкості [1, с. 6–7; 2, с. 47–48; 12, с. 30–31].

Українська мова посідає важливе місце в системі інформаційної та комунікативної безпеки держави, оскільки саме через неї реалізується значна частина публічної комунікації. Інформаційна безпека значною залежить від якості й ефективності комунікативних процесів у публічному просторі. У цьому контексті українська мова виконує функцію суспільної консолідації, задає рамки нормативного та ціннісного осмислення подій, а також

визначає характер інтерпретації інформаційних повідомлень. Саме мовні засоби забезпечують формування смислів, які або підсилюють інформаційну стійкість суспільства, або, навпаки, створюють передумови для маніпулятивного впливу.

Особливу роль відіграє нормативність і прозорість мовлення в офіційних та медійних комунікаціях. Чітко структуровані, логічно вибудовані й стилістично виважені повідомлення сприяють підвищенню рівня довіри до інституцій, тоді як мовна невизначеність, надмірна емоційність або використання неоднозначних формулювань можуть стати підґрунтям для поширення дезінформації. У цьому сенсі українська мова є не лише засобом комунікації, а й механізмом регулювання інформаційного простору.

Комунікативна безпека пов'язана також зі здатністю суспільства розпізнавати маніпулятивні мовні стратегії. Дезінформаційні наративи часто ґрунтуються на використанні оцінної лексики, спрощених бінарних опозицій, апеляцій до страху чи образи, а також на навмисному викривленні мовних норм. Усвідомлення цих особливостей дозволяє розглядати українську мову як інструмент формування критичного мислення та розвитку відповідального ставлення до споживання інформації [2, с. 64–65; 13, с. 14–15].

У безпековому та комунікативному вимірах українська мова постає як основний ресурс протидії дезінформації. Її потенціал реалізується через поєднання мовної політики, стратегічних комунікацій і культури публічного мовлення, що в сукупності сприяє зміцненню інформаційної стійкості та захисту національного інформаційного простору [3, с. 94–95; 14].

У цьому контексті особливого значення набуває аналіз конкретних мовних механізмів, за допомогою яких здійснюється маніпулятивний вплив у медійному середовищі. Лінгвістичні маркери дезінформації становлять один із важливих інструментів такого впливу, оскільки саме через специфічні мовні засоби відбувається приховане коригування сприйняття інформації адресатом [4; 5]. Використання цих маркерів сприяє формуванню спрощеної моделі реальності, зниженню рівня критичного осмислення повідомлень та переважанню емоційного реагування над раціональним аналізом. У сучасному медійному просторі такі механізми набувають системного характеру й активно застосовуються в межах цілеспрямованих інформаційних кампаній [8].

Узагальнення лінгвістичних маркерів дезінформації та відповідних комунікативних механізмів протидії подано в табл. 1.

Лінгвістичні маркери дезінформації та комунікативні механізми протидії

Лінгвістичний маркер дезінформації	Характеристика	Комунікативний механізм протидії
Емоційно забарвлена лексика	Апеляція до страху, тривоги, обурення	Нейтральне фактологічне мовлення
Бінарні опозиції («свій / чужий»)	Спрощення складних явищ	Контекстуалізація, пояснювальний дискурс
Псевдологічна аргументація	Хибні причинно-наслідкові зв'язки	Критичний аналіз і перевірка джерел
Узагальнення без посилань	Посилання на «очевидні факти»	Використання верифікованих даних
Стилістична невизначеність	Розмиті та двозначні формулювання	Чіткість термінів і дефініцій

Джерело: створено автором на основі [4; 5; 8]

Узагальнення лінгвістичних маркерів дезінформації та відповідних комунікативних механізмів протидії, подане в табл. 1, дозволяє систематизувати основні мовні інструменти маніпулятивного впливу та окреслити напрями їх нейтралізації. Водночас ефективна протидія дезінформації потребує не лише фіксації окремих маркерів, а й цілісного підходу до організації мовно-комунікативних практик у публічному просторі.

Запропонована мовно-комунікативна модель протидії дезінформації відображає системний підхід до аналізу та нейтралізації маніпулятивних інформаційних впливів у сучасному медійному просторі. Модель ґрунтується на взаємодії трьох взаємопов'язаних рівнів, що забезпечують послідовний перехід від виявлення дезінформації до формування стійкого контрдискурсу.

Як демонструє рис. 1, перший рівень моделі спрямований на ідентифікацію лінгвістич-

них маркерів дезінформації, зокрема емоційно забарвленої лексики, бінарних опозицій, псевдологічної аргументації та стилістичної невизначеності. Аналіз цих мовних ознак дозволяє своєчасно виявляти маніпулятивні повідомлення та визначати потенційні ризики їхнього впливу на суспільну свідомість.

Другий рівень охоплює застосування комунікативних стратегій протидії дезінформації, основними з яких є фактологічна корекція, пояснювальний дискурс і контекстуалізація інформації. На цьому етапі важливу роль відіграє відповідальне використання мовних засобів, дотримання принципів точності, нейтральності та логічної послідовності викладу, що сприяє підвищенню довіри до інформаційних повідомлень і розвитку критичного мислення адресата.

Третій рівень моделі орієнтований на формування контрдискурсу, який базується на страте-

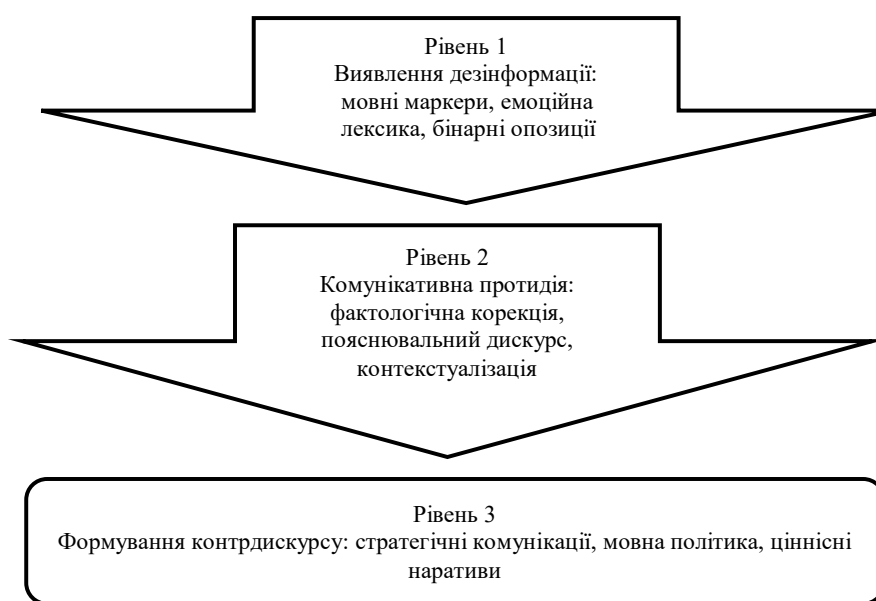

Рис. 1. Мовно-комунікативна модель протидії дезінформації

Джерело: створено автором на основі [4; 5; 6; 8]

гічних комунікаціях, послідовній мовній політиці та ціннісно зорієнтованих наративах. У межах цього рівня українська мова постає як інструмент довгострокового зміцнення інформаційної стійкості суспільства, здатний не лише нейтралізувати дезінформаційні впливи, а й формувати стійкі смислові рамки публічної комунікації.

Відповідно, мовно-комунікативна модель протидії дезінформації забезпечує цілісне поєднання лінгвістичного аналізу, комунікативних стратегій та інституційних механізмів реагування, що відповідає сучасним безпековим і комунікативним викликам. Реалізація цієї моделі потребує виявлення та опису конкретних мовних прийомів, за допомогою яких здійснюється маніпулятивний вплив у публічному й медійному дискурсі.

Одним із найбільш поширених таких прийомів є надмірна емоціалізація тексту, яка реалізується через використання експресивної лексики, гіпербол, риторичних запитань і категоричних оцінок [4; 9]. Подібні мовні засоби створюють ефект терміновості або загрози, апелюють до страху, обурення чи співчуття, що ускладнює об'єктивне сприйняття повідомлення. Часто емоційно забарвлені конструкції поєднуються з узагальненнями та нечіткими посиланнями на «очевидні факти» або «думку більшості», які не мають реального підтвердження.

Ще одним характерним маркером дезінформації є спрощення складних соціально-політичних явищ до бінарних опозицій типу «свій – чужий», «права – неправда», «добро – зло» [6; 14]. Такі опозиції позбавляють повідомлення нюансів і сприяють формуванню поляризованого сприйняття подій. У мовному плані це виявляється у використанні категоричних тверджень, однозначних оцінок і відсутності альтернативних поглядів [3, с. 99–100; 15].

Маніпулятивне мовлення також характеризується псевдологічною аргументацією, коли зовні логічні конструкції ґрунтуються на хибних причинно-наслідкових зв'язках, підміні понять або вибіркового доборі фактів. У таких випадках мовні засоби використовуються для конструювання ілюзії раціональної аргументації, тоді як фактична комунікативна мета повідомлення полягає в імпліцитному нав'язуванні попередньо визначеного висновку. Особливо ефективною є ця стратегія в поєднанні з авторитетними мовними маркерами – посиланнями на «експертів», «дослідження» чи «міжнародний досвід» без конкретизації джерел [4; 16].

Окрему групу становлять порушення мовних норм і навмисна стилістична невизначеність.

Використання двозначних формулювань, розмитих понять і семантично нечітких конструкцій дозволяє адаптувати повідомлення до різних інтерпретацій та ускладнює його спрощення. У цифровому середовищі такі особливості мовлення часто поєднуються з візуальними елементами, що додатково підсилює маніпулятивний ефект [9; 17, с. 3142–3143].

Отже, виявлення й аналіз лінгвістичних маркерів дезінформації є необхідною умовою ефективної протидії маніпулятивним впливам. Усвідомлення цих особливостей розширює аналітичний потенціал української мови та створює підґрунтя для формування контрдискурсу, орієнтованого на точність, аргументованість і відповідальне використання мовних засобів.

Окремо варто приділити увагу комунікативним стратегіям протидії дезінформації та формування контрдискурсу. Ефективна протидія дезінформації передбачає не лише виявлення маніпулятивних повідомлень, а й активне формування контрдискурсу, здатного нейтралізувати їхній вплив. У цьому процесі важливу роль відіграють комунікативні стратегії, що ґрунтуються на принципах достовірності, прозорості, аргументованості та мовної відповідальності. Українська мова в цьому контексті постає як інструмент не лише захисту, а й проактивного впливу на інформаційний простір [9; 18].

Однією з базових стратегій є стратегія фактологічної корекції, яка передбачає чітке й послідовне подання перевіреної інформації з використанням достовірних джерел. Важливою умовою її ефективності є використання зрозумілих мовних конструкцій, уникнення надмірної термінологізації та збереження логічної структури повідомлення. Такий підхід знижує рівень когнітивного перевантаження адресата та сприяє відновленню довіри до офіційних і експертних комунікацій [3, с. 101–102; 11, с. 9–10].

Не менш значущою є стратегія пояснювального дискурсу, спрямована на розкриття причин і механізмів маніпуляції. Замість прямого спрощення окремих тверджень вона акцентує на способах створення дезінформації, типових мовних прийомах і комунікативних пастках. У мовному плані ця стратегія реалізується через аналітичний, стриманий стиль викладу, використання причинно-наслідкових зв'язків і чітких дефініцій, що сприяє розвитку критичного мислення [4; 12, с. 32–33].

Важливе місце належить стратегії наративного переосмислення, яка полягає у створенні альтернативних наративів, здатних конкурувати з дезін-

формаційними повідомленнями. На відміну від реактивних форм комунікації, вона орієнтована на довгостроковий вплив і формування стійких смислових рамок. Українська мова у цьому випадку використовується для конструювання позитивних, інклюзивних і ціннісно зорієнтованих наративів, що підсилюють соціальну згуртованість і сприяють формуванню спільного інформаційного поля [2, с. 73–74; 11, с. 13–14].

На окрему увагу заслуговує стратегія мовної етики та відповідальності, яка передбачає дотримання норм коректності, недискримінаційності й точності в публічному мовленні. Вона є особливо важливою в умовах поляризованого інформаційного простору, у якому агресивна або зневажлива риторика може підсилювати дезінформаційні ефекти [3, с. 106–107; 14]. Використання зважених мовних засобів, уникнення негативно оцінних виразів і чітке розмежування фактів та оцінок підвищують ефективність комунікативної взаємодії.

Комунікативні стратегії протидії дезінформації формують цілісну систему, у межах якої українська мова є засобом захисту, пояснення та конструювання смислів. Їх поєднання дозволяє не лише реагувати на інформаційні загрози, а й зміцнювати інформаційну стійкість суспільства через розвиток культури відповідального мовлення та усвідомленого споживання інформації [3, с. 109–110; 15].

Варто акцентувати також на важливій ролі освіти, медіаграмотності та мовної політики в зміцненні інформаційної стійкості. У контексті протидії дезінформації особливого значення набуває освітній вимір, оскільки саме освіта створює підґрунтя для формування мовної свідомості, критичного мислення та відповідального ставлення до інформації. Українська мова в освітньому просторі виконує не лише навчальну функцію, а й слугує інструментом соціалізації, формування ціннісних орієнтирів і розвитку здатності до аналітичного осмислення публічних повідомлень. Системна інтеграція мовно-комунікативних і безпекових компонентів в освітні програми сприяє підвищенню стійкості до маніпулятивних впливів [2, с. 152–153; 17, с. 3149–3150].

Медіаграмотність є важливим складником комунікативної безпеки, тісно пов'язаним із мовною компетентністю. Здатність аналізувати структуру повідомлення, розрізняти факти й оцінки, ідентифікувати емоційно забарвлену лексику та приховані смисли здебільшого залежить від рівня володіння мовними засобами. У цьому аспекті українська мова є не лише засобом сприйняття

інформації, а й інструментом її інтерпретації, що дозволяє виявляти маніпулятивні стратегії та псевдонаративи [1, с. 12–13; 15].

Не менш важливою є роль мовної політики, яка визначає нормативні й ціннісні рамки функціонування мови в публічному просторі. Послідовна мовна політика сприяє утвердженню стандартів відповідального мовлення, підтримує розвиток якісних медіакомунікацій і створює умови для формування довіри до інформаційних джерел. У поєднанні зі стратегічними комунікаціями держави мовна політика є чинником довгострокового зміцнення інформаційної стійкості та захисту національного інформаційного простору.

Отже, освіта, медіаграмотність і мовна політика утворюють взаємопов'язану систему, у межах якої українська мова реалізує свій безпечовий і комунікативний потенціал. Їх узгоджений розвиток забезпечує не лише ефективну протидію дезінформації, а й формування культури усвідомленого мовлення та відповідального інформаційного споживання.

Висновки. У статті здійснено комплексний аналіз сучасних проблем дослідження української мови в безпековому та комунікативному вимірах у контексті протидії дезінформації. Обґрунтовано, що в умовах гібридної війни та цифровізації інформаційного простору українська мова виконує функції стратегічного ресурсу, здатного впливати на формування інформаційної стійкості суспільства та нейтралізацію маніпулятивних наративів.

З'ясовано, що дезінформаційні впливи реалізуються через специфічні лінгвістичні маркери та комунікативні стратегії, які апелюють до емоцій, спрощують складні явища й створюють псевдологічні конструкції. Усвідомлення цих особливостей розширює аналітичні можливості мовознавчих досліджень і дозволяє розглядати українську мову як інструмент розвитку критичного мислення та формування контрдискурсу.

Доведено, що ефективна протидія дезінформації потребує поєднання мовної політики, стратегічних комунікацій, освітніх практик і розвитку медіаграмотності. У цьому процесі українська мова є засобом не лише захисту інформаційного простору, а й конструювання відповідальних, ціннісно зорієнтованих комунікативних моделей.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом галузевих дискурсів, цифрових форм комунікації та ролі мовних чинників у забезпеченні інформаційної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Демська О. Мовне законодавство і національна безпека. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2025. № 1(38). С. 6–16. DOI: [https://doi.org/10.51369/2707-7276-2025-1\(38\)-1](https://doi.org/10.51369/2707-7276-2025-1(38)-1)
2. Горбулін В. П., Бадрак В. Російська війна проти України: як нарешті розірвати чотиристолітнє замкнене коло. Київ: Брайт Букс, 2024. 302 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018809> (дата звернення: 26.01.2026).
3. Снитко О., Гречка С. «Битва наративів» у сучасному медіапросторі України. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2022. Вип. 44. С. 86–117. DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTR.2022.44.86-117>
4. Zhou C., Li K., Lu Y. Linguistic characteristics and the dissemination of misinformation on social media: The moderating effect of information richness. *Information Processing & Management*. 2021. Vol. 58, № 6. Article 102679. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2021.102679>
5. Linguistic features of AI mis/disinformation and the detection limits of large language models / Y. Ma et al. *Nature Communications*. 2026. Vol. 17. Article 456. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41467-025-67145-1>
6. Pamment J. A capability definition and assessment framework for countering disinformation, information influence, and foreign interference. Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence, 2022. URL: <https://stratcomcoe.org/publications/a-capability-definition-and-assessment-framework-for-countering-disinformation-information-influence-and-foreign-interference/255> (дата звернення: 26.01.2026).
7. Kremlin communication strategy for Russian audiences before and after the full-scale invasion of Ukraine / N. Bolt et al. Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence, 2023. URL: <https://stratcomcoe.org/publications/kremlin-communication-strategy-for-russian-audiences-before-and-after-the-full-scale-invasion-of-ukraine/293> (дата звернення: 26.01.2026).
8. Social media manipulation 2022/2023: Assessing the ability of social media companies to combat platform manipulation / R. Fredheim et al. Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence, 2023. URL: <https://stratcomcoe.org/publications/social-media-manipulation-20222023-assessing-the-ability-of-social-media-companies-to-combat-platform-manipulation/272> (дата звернення: 26.01.2026).
9. 2022 Report on EEAS Activities to Counter FIMI. European External Action Service (EEAS). Brussels, 2022. URL: https://euhybnet.eu/wp-content/uploads/2022/11/EEAS-AnnualReport-WEB_v3.4.pdf (дата звернення: 26.01.2026).
10. Information integrity and countering foreign information manipulation and interference (FIMI). *EEAS: вебсайт*. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en (дата звернення: 26.01.2026).
11. Carlà A., Constantin S. Language policies and insecurities in Ukraine. *Nationalities Papers*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1017/nps.2025.10071>
12. Kuts H., Zolotarov V., Kuts Yu., Sergejeva O., Peresyphkina I. Language security of Ukraine under the conditions of countering Russian aggression: Public-administrative dimension. *Evropský politický a právní diskurz*. 2025. Vol. 12, № 3. P. 28–40. DOI: <https://doi.org/10.46340/eppd.2025.12.3.3>
13. Lysyckina I., Lysyckina O. Communicating (in)security in Ukraine. *Connections: The Quarterly Journal*. 2024. Vol. 23, № 1. P. 11–22. DOI: <https://doi.org/10.11610/Connections.23.1.06>
14. Resilience to foreign information manipulation and interference (FIMI): Case studies in Eastern Europe, the Western Balkans and Türkiye. European Audiovisual Observatory, Strasbourg, 2025. URL: <https://rm.coe.int/iris-extra-2025-strengthening-resilience-to-fimi-in-e-europe-w-balkans/488029863a> (дата звернення: 26.01.2026).
15. UNESCO. Guidelines for regulating digital platforms: A multistakeholder approach. Paris, 2022. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382948> (дата звернення: 26.01.2026).
16. Information integrity on digital platforms. Our Common Agenda Policy Brief 8. New York, 2023. DOI: <https://doi.org/10.18356/27082245-31>
17. Yanchenko K., Humprecht E. Strategic narratives on social media: How information environments shape the Russian–Ukrainian war discourse in seven European countries. *International Journal of Communication*. 2025. Vol. 19. P. 3134–3158. URL: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/25136/5085> (дата звернення: 26.01.2026).
18. Centre for Strategic Communication and Information Security. Analytical materials on Russian information operations in digital environments (online collection). *SPRAVDI: вебсайт*. URL: <https://spravdi.org/rosijska-propaganda-mark/> (дата звернення: 26.01.2026).

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 02.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026